

ОТРИМАННЯ СЕРТИФІКАТА FSC®

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Логотип FSC є всесвітньо визнаним знаком і гарантом законності походження деревини, виконання вимог відповідального ведення лісового господарства, збереження біорізноманіття, дотримання прав тубільних народів, місцевих жителів, працівників та інших важливих складових.

Для пошуку FSC-сертифікованого підприємства на веб-сайті info.fsc.org слід перейти до розділу «Certificate Search», в полі «Country» обрати країну та натиснути на кнопку «Search».

Ви можете скористатися інструкцією з пошуку сертифікованого підприємства на нашому сайті за посиланням ua.fsc.org/ua-ua/findfsc

ЩО ТАКЕ СЕРТИФІКАЦІЯ FSC?

З метою просування екологічно відповідального, соціально вигідного та економічно життєздатного управління лісами в світі у 1993 році було створено міжнародну неурядову некомерційну організацію – **ЛІСОВУ ОПІКУНСЬКУ РАДУ (FOREST STEWARDSHIP COUNCIL®, FSC)**.

Сертифікація за міжнародною схемою FSC – це оцінка відповідності системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання міжнародним вимогам, розробленим FSC.

Сертифікація FSC є добровільною та спрямована на:

- впровадження відповідального управління лісами;
- відокремлення продукції, що походить із лісів з відповідальним управлінням, від іншої;
- полегшення відповідального споживчого вибору на користь такої продукції;
- сприяння формуванню екологічно чутливого ринку.

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБЕН СЕРТИФІКАТ FSC?

Сертифікат FSC слугує «перепусткою» на міжнародні екологічно чутливі ринки.

Тисячі FSC-сертифікованих товарів, у тому числі поліграфічна і недеревинна лісова продукція (наприклад, мед, горіхи, гриби), в супермаркетах, невеликих магазинах, ресторанах по всьому світу мають маркування FSC.

Сертифікат FSC демонструє прихильність виробника до відповідального ставлення до природи та дотримання високих міжнародних вимог щодо ведення лісового господарства, а також дає змогу:

- посилювати конкурентоспроможність продукції та підприємств;
- підвищити рівень задоволеності споживачів;
- забезпечити доступ до екологічно чутливих ринків;
- підвищити довіру й авторитет серед партнерів, замовників, кредиторів та інвесторів;
- збільшити капіталізацію;
- поліпшити імідж і репутацію підприємства, в тому числі для працівників утримувача сертифіката FSC;
- покращувати якість управління і прозорість діяльності на підприємстві.

Таким чином, сертифікат FSC є запорукою успішного розвитку бізнесу і дає можливість розвиватися, зміцнювати авторитет, нарощувати потенціал і збільшувати прибуток.

ХТО ВИДАЄ СЕРТИФІКАТИ FSC?

Сертифікацію в системі FSC здійснюють акредитовані FSC органи сертифікації.

Органи сертифікації є незалежними організаціями, які акредитували свої програми сертифікації в FSC.

Акредитацією органів сертифікації в FSC займається партнерська організація Accreditation Services International (ASI).

Вибір органу сертифікації є важливим і відповідальним кроком, тому підготуйтеся до нього заздалегідь.

ЯКИМ ЧИНОМ ПІДГОТУВАТИСЬ ДО ПРОХОДЖЕННЯ АУДИТУ?

Підприємство самостійно готується до проходження аудиту, керуючись вимогами нормативних документів FSC.

Для кращого розуміння змісту та вимог стандартів FSC представники підприємства можуть проходити щорічні тренінги, які організовує Національне представництво FSC в Україні.

Тренінги та навчання можуть проводити акредитовані органи сертифікації з урахуванням вимог політики уникнення конфлікту інтересів, освітні та науково-дослідні заклади й установи, зокрема, НУБіП України, «Укрцентркадриліс».

Надати допомогу в отриманні сертифіката також можуть консультанти (юридичні та фізичні особи, в т. ч. освітні та науково-дослідні заклади та установи), хоча це і не є обов'язковою умовою у процедурі сертифікації.

Підприємство вибирає спосіб підготовки до сертифікації, наприклад:

- самостійно;
- із залученням консультантів на частину підготовчих робіт;
- із залученням консультантів на весь обсяг підготовчих робіт.

Доцільність кожного з них необхідно оцінювати з урахуванням поточного стану підприємства, рівня кваліфікації та досвіду персоналу, рівня зайнятості основних фахівців тощо.

Є позитивні приклади як самостійної підготовки до сертифікації, так і співпраці з консультантами.

Відомості про FSC-акредитовані органи сертифікації, які працюють в Україні, подано на сайті ua.fsc.org у розділі «Органи сертифікації».

Для ознайомлення з нормативною базою FSC і керівними документами Ви можете відвідати розділ «Вимоги та керівництва» на сайті ic.fsc.org.

Інформацію щодо тренінгів та семінарів завчасно розміщують на сайті Національного представництва FSC в Україні – ua.fsc.org.

ТЕРМІНИ ТА ЦІНА

ЗАЛЕЖАТЬ ВІД:

- складності виробничих процесів;
- ступеня початкової відповідності підприємства вимогам стандартів FSC;
- виду і галузі сертифікації;
- чисельності персоналу;
- розмірів підприємства;
- місцезнаходження тощо.

Повна підготовка до сертифікації системи ведення лісового господарства займає зазвичай від 6 до 12 місяців, а до сертифікації ланцюга постачання – 1-3 місяці.

ЕТАПИ СЕРТИФІКАЦІЇ:

- вибір типу сертифіката і визначення сфери дії сертифіката;
- вибір органу сертифікації і укладання договору;
- підготовка до сертифікації (можливо з залученням консультанта);
- проведення попереднього аудиту (тільки для сертифікації системи ведення лісового господарства);
- проведення основного (сертифікаційного) аудиту;
- оформлення результатів аудиту і прийняття рішення органом сертифікації;
- видача сертифіката і ліцензії на використання торгових знаків FSC;
- проведення контрольних аудитів.

ЯКІ ВАРТІСТЬ І ТЕРМІНИ ОТРИМАННЯ СЕРТИФІКАТА FSC?

Вартість і терміни залежать від багатьох факторів і завжди є індивідуальними, тому досить складно говорити про середню вартість сертифікації.

Вартість сертифікації зазвичай складається із такого:

- витрати на приведення діяльності підприємства у відповідність до стандартів FSC;
- вартість послуг органу сертифікації;
- вартість послуг консультантів (опційно).

Крім цього, слід не забувати про витрати на проведення регулярних контрольних аудитів (як правило, раз на рік), які в різні періоди можуть істотно відрізнятись. Сертифікація FSC не є одноразовою дією, а становить постійний процес удосконалення робочих етапів впродовж усього терміну дії сертифіката.

ЯКОЮ Є ПРОЦЕДУРА СЕРТИФІКАЦІЇ FSC І ОТРИМАННЯ СЕРТИФІКАТА?

Отримання сертифіката FSC – кропіткий і тривалий процес, що складається з низки пов'язаних між собою етапів. Багато часу підприємство витрачає на те, щоб привести свою діяльність у відповідність до вимог стандартів FSC. Далі за допомогою органу сертифікації підприємство має переконатися, що його діяльність відповідає вимогам, і якщо це так, то воно отримує відповідний сертифікат.

Термін дії сертифіката FSC – п'ять років за умови позитивних результатів щорічних контрольних аудитів. У разі виявлення серйозних порушень сертифікат може бути припинено або анульовано. Отримавши сертифікат, підприємство зобов'язане неухильно дотримуватися вимог FSC і постійно покращувати свою діяльність. По завершенні п'ятирічного періоду підприємство повинне повторно пройти основний аудит, якщо воно, як і раніше, хоче мати сертифікат FSC.

ЯКІ ІСНУЮТЬ ВИДИ FSC-СЕРТИФІКАЦІЇ?

1 СЕРТИФІКАЦІЯ СИСТЕМИ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА (FM)

ЩО ЦЕ?

Підтвердження того, що система ведення лісового господарства відповідає вимогам принципів і критеріїв FSC, які відображають правила екологічно відповідального, соціально вигідного та економічно життєздатного ведення лісового господарства.

ДЛЯ КОГО?

Для підприємств лісового господарства різної форми власності та відомчого підприємства, які прагнуть підтвердити, що система ведення лісового господарства відповідає міжнародним вимогам, викладеним у формі стандарту.

ЯКІ ВИМОГИ?

Застосовують адаптовані для України стандарти FSC-акредитованих органів сертифікації, розроблені на основі принципів і критеріїв FSC, наприклад, стандарт TOB «Лісова сертифікація» (<http://fcert.ru/>), СЖС КВАЛІФОР (<http://www.sgs.com/>), NEPCON (<http://www.nepcon.org/>).

На етапі підготовки до схвалення на міжнародному рівні перебуває проект FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України, розроблений згідно з оновленими принципами і критеріями FSC (стандарт FSC-STD-01-001 V5-2), а також єдиними міжнародними індикаторами (стандарт FSC-STD-60-004 V1-0), адаптованими до умов України з урахуванням її законодавчої бази, еколого-економічних та соціальних особливостей лісогосподарювання.

ЯКІ Є СЕРТИФІКАТИ?

Підприємство може отримати два види сертифікатів: сертифікат FM або «об'єднаний» сертифікат FM/CoC.

Сертифікат FM/CoC охоплює внутрішній ланцюг постачання і дає змогу продавати круглі лісоматеріали та недеревинну продукцію лісу з FSC-сертифікованих ділянок із заявою «FSC 100 %».

ПЕРЕЛІК FSC-ПРИНЦИПІВ ВІДПОВІДНО ДО

FSC-STD-01-001 (V5-2):

1. Відповідність законодавству.
2. Права працівників та умови зайнятості.
3. Права тубільних народів.
4. Відносини з громадами.
5. Використання лісу (вигоди від лісів).
6. Цінності довкілля та впливи на них.
7. Планування ведення господарства.
8. Моніторинг та оцінювання.
9. Особливі для збереження цінності.
10. Виконання господарської діяльності.

При сертифікації системи ведення лісового господарства на відповідність принципам і критеріям FSC оцінюють різні аспекти ведення лісового господарства, а саме: лісозаготівельну діяльність, лісовідтворення, збереження біорізноманіття, охорону праці, соціальну політику, взаємодію із зацікавленими сторонами, фінансову стійкість тощо.

У процесі сертифікаційного аудиту здійснюють як камеральну, так і польову перевірку в рамках оцінки відповідності вимогам стандарту.

ВИМОГИ ДО СоС:

- визначення галузі сертифікації;
- призначення відповідальної особи та проведення навчання;
- дотримання безпеки та гігієни праці;
- розробка та впровадження процедур і ведення повних та актуальних записів необхідної документації;
- відстеження джерел походження вхідних матеріалів;
- приймання і зберігання матеріалів;
- контроль обсягів і заяв FSC;
- ідентифікація та контроль невідповідної продукції;
- продаж і постачання;
- маркування продукції;
- розгляд скарг.

Підприємство може виробляти як продукцію тільки зі 100 % сертифікованої сировини із заявою «FSC 100 %», так і продукцію із заявою «FSC MIX», отриману на основі вхідних матеріалів із однієї або кількох таких категорій матеріалів: FSC 100 %, FSC Суміш, FSC-Утилізоване, контрольований матеріал, FSC-контрольована деревина, післяспоживальна переробка та/або доспоживальна переробка.

2 СЕРТИФІКАЦІЯ ЛАНЦЮГА ПОСТАЧАННЯ (СоС)

ЩО ЦЕ?

Підтвердження того, що на кожному етапі виробничого ланцюга – від місця заготівлі до споживача (приймання, сушіння, зберігання, транспортування, первинна та вторинна переробка та ін.) – використовували FSC-сертифіковану та прийнятну сировину.

ДЛЯ КОГО?

Сертифікація ланцюга постачання необхідна виробникам, переробникам та продавцям для підтвердження того, що продукція, яку продають із заявою FSC, походить із добре керованих лісів, контрольованих джерел, вторинної сировини або суміші вказаних видів сировини.

ЯКІ ВИМОГИ?

Основними документами, які регламентують ланцюг постачання, є стандарт FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання» та додаток до нього FSC-STD-40-004a FSC «Класифікація продукції FSC».

За необхідності також можна застосовувати FSC-STD-40-003, FSC-STD-40-005, FSC-STD-40-007, FSC-STD-50-001 і FSC Національну оцінку ризику контрольованої деревини для України.

Стандарти можливо використовувати в поєднанні з іншими стандартами залежно від сфери дії сертифіката.

ЯКІ Є СЕРТИФІКАТИ?

Для реалізації продукції із заявою FSC за ланцюгом постачання застосовують сертифікат СоС. Його можна доповнювати сертифікатом контрольованої деревини – CW. Отримувати сертифікат має те підприємство, у чю власність переходить сировина на будь-якому етапі переробки.

ЯКІ ІСНУЮТЬ ТИПИ СЕРТИФІКАЦІЇ?

ІНДИВІДУАЛЬНА – для однієї юридичної особи.

БАГАТОЛОКАЦІЙНА – для великих підприємств, у яких два або більше фізичних місця розташування. Це більш економічно, ніж сертифікація кожного місця розташування окремо. Якщо будь-яке фізичне місце розташування не відповідає вимогам FSC, то сертифікат не видають або призупиняють.

ГРУПОВА – для декількох юридичних осіб (групи невеликих підприємств), які хочуть скоротити витрати на сертифікацію. Група об'єднується в рамках єдиного сертифіката. Члени групи ділять витрати між собою. Основну відповідальність несе обраний усіма членами менеджер – він відповідає за те, щоб усі члени групи відповідали вимогам FSC, і взаємодіє з органом сертифікації. Аудити серед членів групи проводять вибірково, що також дає їм змогу економити час і гроші. Однак, якщо який-небудь член групи не відповідає вимогам FSC, то сертифікат не видають або призупиняють.

3 СЕРТИФІКАЦІЯ КОНТРОЛЬОВАНОЇ ДЕРЕВИНИ (CW)

ЩО ЦЕ?

Підтвердження того, що підприємства не причетні до заготівлі деревини, яка належить до неприйнятних з погляду FSC категорій, а також не змішують сертифіковану продукцію з тією, що отримана із неприйнятних для FSC джерел.

ДЛЯ КОГО?

Для підприємств лісового господарства, які прагнуть забезпечити відповідальну систему ведення лісового господарства, проте ще не можуть отримати сертифікат FM, а також підприємств, які застосовують стандарт FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання» і які бажають уникнути включення у систему закупівель деревини неприйнятних категорій, здійснюючи виробництво і продаж FSC-контрольованої деревини та/або продукції FSC Mix.

ЯКІ ВИМОГИ?

Стандарт FSC-STD-30-010 для підприємств лісового господарства, який містить вимоги до системи ведення лісового господарства для FSC-сертифікації контрольованої деревини, а також стандарт FSC-STD-40-005, який містить вимоги для підприємств, що застосовують стандарт FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання» і які бажають включити контрольовану деревину в сферу дії їхнього сертифіката.

З 1 січня 2018 року підприємствам слід застосовувати версію 3-1 стандарту FSC-STD-40-005 «Вимоги до постачання FSC® контрольованої деревини», яка містить низку нових вимог щодо формування та практичної реалізації системи належної перевірки компаніями, у т. ч. оцінки та зменшення ризиків утворення неприйнятних категорій деревини при здійсненні закупівель. Для оцінки отримання неприйнятних категорій деревини в Україні слід використовувати схвалену на міжнародному рівні FSC Національну оцінку ризику контрольованої деревини для України V1-0 (<https://ic.fsc.org/en/document-center/id/244>).

ЯКІ Є СЕРТИФІКАТИ?

Лісогосподарське підприємство може отримати сертифікат CW/FM, а інше, наприклад, деревообробне, – розширює сферу дії сертифіката CoC за рахунок додаткового сертифіката CW.

Сертифікат контрольованої деревини CW призначений для підприємств, які бажають виключити із системи закупівель деревину неприйнятних категорій. Сертифікат контрольованої деревини в системі ведення лісового господарства CW/FM призначений для лісогосподарських підприємств, які бажають підтвердити, що система ведення лісового господарства відповідає вимогам стандарту FSC-STD-30-010.

Сертифікація ланцюга постачання не є обов'язковою для підприємств, які надають послуги сертифікованим підприємствам без передання першим права власності на сертифіковану продукцію, у тому числі:

- а) агентів та аукціонних установ;
- б) провайдерів логістичних послуг із транспортування та/або тимчасового зберігання або складування сертифікованої продукції;
- в) підрядників, що проводять свою діяльність за угодою аутсорсингу.

Неприйнятні категорії деревини з погляду їх використання з метою виробництва та продажу FSC-контрольованої деревини та/або продукції FSC Mix:

- незаконно заготовлена деревина;
- деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини;
- деревина з лісів, у яких особливі цінності для збереження опиняються під загрозою через господарську діяльність;
- деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель не лісогосподарського призначення;
- деревина з лісів, у яких вирощують генетично модифіковані дерева.

Додаткову інформацію щодо стандартів та їх переклад українською мовою можна знайти на сайті ua.fsc.org у розділі «Стандарти і правила».

ЕТАПИ ПРОЦЕСУ СЕРТИФІКАЦІЇ

ПІДГОТОВКА

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ

ВИДАЧА СЕРТИФІКАТА

ПОПЕРЕДНІЙ АУДИТ

ОСНОВНИЙ АУДИТ

КОНТРОЛЬНІ АУДИТИ

Термін дії сертифіката FSC – п'ять років за умови позитивних результатів основного та щорічних контрольних аудитів.

Отримавши сертифікат, підприємство зобов'язане неухильно дотримуватися вимог FSC і постійно покращувати свою діяльність.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО FSC В УКРАЇНІ

УКРАЇНА, м. КИЇВ, ВУЛ. ГЕНЕРАЛА РОДИМЦЕВА, 19, ОФІС 116

+38 044 223 68 45
INFO@FSC.ORG.UA
UA.FSC.ORG